

İki atta *Anoplocephala magna* (Abildgaard, 1789) Olgusu

Veli Y. ÇIRAK, Ender GÜLEĞEN, Oya GİRİŞGİN,
Serkan BAKIRCI, Figen KÜTÜKOĞLU

Uludağ Üniversitesi Veteriner Fakültesi, Parazitoloji Anabilim Dalı, Bursa

ÖZET: Antelmantik tedavi uygulanan altı Safkan Arap atının, tedavi sonrası üç gün boyunca dışkıları toplanmıştır. Dışkı bakıları neticesinde altı attan ikisinde *Anoplocephala magna* bulunmuştur.

Anahtar kelimeler: *Anoplocephala magna*, at

Occurrence of *Anoplocephala magna* (Abildgaard, 1789) in Two Horses

SUMMARY: The daily fecal egg output of six thoroughbred Arabian horses being given anthelmintic therapy was collected for three days after treatment. *Anoplocephala magna* was found in two of the six horses by the examination of fecal materials.

Key words: *Anoplocephala magna*, horse

GİRİŞ

Anoplocephala magna, Cyclophyllida takımı, Anoplocephalidae ailesinde yer alan ve tektırmaklıların ince bağırsağında yaşayan bir sestoddur (14). Eni 2.5 cm, uzunluğu ise 80 cm.'ye kadar ulaşabilmektedir. *A. magna* aynı cinsdeki diğer tür olan *A. perfoliata*'dan skolekste çekmenlerin arkasında küpe benzeri yapı taşınmasıyla ayrılmaktadır (8). Anoplocephalidae ailesinde yer alan sestodların gelişmelerinde Oribatidae ailesine bağlı akarlar arakonak olarak rol oynarlar. Dışkıyla dış ortama çıkan yumurtalar arakonaklar tarafından alınıp bunlarda enfektif sistiserkoid formlar gelişir. Bu akarların atlar tarafından otlarla birlikte alınmasıyla, 6-10 hafta içersinde atlarda olgun parazitler oluşur (14).

Atlarda genel olarak Anoplocephalidae türlerinden en çok *A. perfoliata* görülmekte (3-5, 15), *A. magna*'ya ise daha az rastlanmaktadır. Bu parazitin Türkiye'de atlarda (11), eşek ve katırlarda (10) görüldüğü bildirilmektedir. Tınar ve ark. (16) Bursa, Burgu ve ark. (5) Ankara yörelerinde yaptıkları at otopsilerinde ise *A. magna*'ya rastlamamışlardır.

GEREÇ VE YÖNTEM

Bursa yöresinde bir çiftlikte bir ilaç denemesinde kullanılan altı Safkan Arap atının (1-3 yaş), tedavi sonrası üç gün boyunca dışkıları toplanarak sestod skoleksleri yönünden

muayene edilmiştir. Bu amaçla dışkıları önce delik çapı 240 µm'lik süzgeçlerde yıkanmış ve süzgeçte kalan dışkı kısımları küçük miktarlar halinde petri kutusunda suyla karıştırılıp skoleksler aranmıştır. Bulunan skolekslerin tanısı ilgili kaynaklara (8, 14) göre yapılmıştır.

BULGULAR

Makroskobik dışkı muayenesi yapılan altı atın iki tanesinde sırasıyla 3 ve 10 adet olmak üzere toplam 13 *A. magna* skoleksi bulunmuştur (Şekil 1 ve 2). Parazitlerin çoğunun proliferasyon bölgelerinin sağlam olmasına karşın, strobilalarının kopmuş veya parçalanmış olduğu tespit edilmiştir.

TARTIŞMA

Atlarda Anoplocephalidae ailesinden dört tür sestod; *A. perfoliata*, *A. magna*, *Paranoplocephala mamillana* ve *Moniezia pallida* bulunmaktadır. Gerek Türkiye'de, gerekse yurtdışındaki otopsi çalışmalarında en sık *A. perfoliata* saptanırken (3-5, 15, 16), diğer üç türe ise daha az rastlanmıştır (4, 6). *A. magna*'nın Türkiye'de atlarda görüldüğü ilk defa klasik kitaplarda bildirilmiş (11), ancak kim(ler) tarafından ve hangi yörelerde; kaç hayvanda kaç adet bulunduğu gibi bilgilere yer verilmemiştir. Sonraki yılları kapsayan literatür taramalarında ise bu parazitin Türkiye'de bulunduğu dair bir bilgiye rastlanmamıştır. Diğer taraftan, dışkıda yumurta bakısına göre yapılan çalışmalar, Türkiye'de atlarda *Anoplocephala* türlerinin yayılışının %1 - 15.8 arasında değiştiğini göstermektedir (1, 2, 7, 9, 12, 13). Ancak mikroskobik olarak yumurtalardan tür teşhisi yapılabilmesinin

Geliş tarihi/Submission date: 30 Mart/30 March 2004

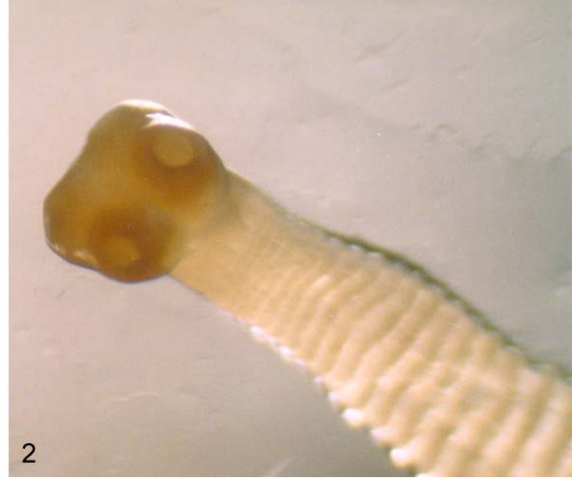
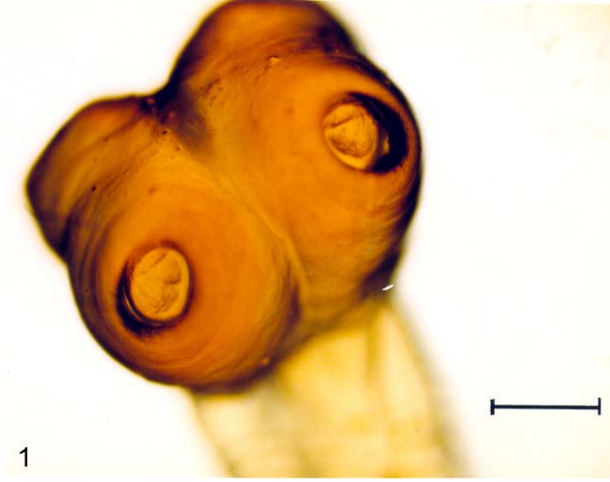
Düzeltilme tarihi/Revision date: 03 Mayıs/03 May 2004

Kabul tarihi/Accepted date: 12 Mayıs/12 May 2004

Yazışma /Corresponding Author: Veli Y. Çırak

Tel: +90 (224) 442 92 00 / 158 Fax: +90 (224) 442 80 25

E-mail: vcirak@uludag.edu.tr

Şekil 1. Dışkıdan toplanan bir *Anoplocephala magna* skoleksinin görüntüsü (Bar.: 704 µ)
Şekil 2. *Anoplocephala magna* (skoleks + proliferasyon bölgesi)

güçlüğünden dolayı, *A. magna*'nın varlığını bu şekilde belirlemek mümkün olmamaktadır. Bu çalışmada Bursa yöresindeki bir at çiftliğinde bulunan iki Safkan Arap atının antelmantik tedavi sonrası dışkılarından toplanan skolekslerin *A. magna*'ya ait olduğu belirlenmiştir.

KAYNAKLAR

1. Arslan MA, Umur Ş, 1998. Kars yöresinde at ve eşeklerde bulunan helmint ve *Eimeria* (Protozoon) türleri. *T Parazitol Derg*, 22: 180-184.
2. Aydenizöz M, 2003. Kırıkkale'de atlarda helmintlerin yayılışı. 13. Ulusal Parazitoloji Kongresi. Eylül, 8-12, Konya
3. Beelitz P, Gothe R, 2001. Tapeworm infections in slaughter horses from upper Bavaria: prevalence and worm burden as well as correlation between coprological diagnosis and infection with adult cestodes. *Pferdeheilkunde*, 17: 423-428.
4. Borgsteede FHM, van Beck G, 1996. Data on the prevalence of tapeworm infestations in horses in the Netherlands. *Vet Quart*, 18: 110-112.
5. Burgu A, Öge S, Doğanay A, Pişkin Ç, Öge H, 1995. Atlarda bulunan helmint türleri. *Ankara Üniv Vet Fak Derg*, 42: 193-205.
6. Çırak VY, Hermosilla C, Bauer C, 1996. Study on the gastrointestinal parasite fauna of ponies in northern Germany. *Appl Parasitol*, 37: 239-244.
7. Demir S, Tınar R, Aydın L, Çırak VY, Ergül R, 1995. Bursa yöresi tektırnaklılarında dışkı muayenesi ile saptanan helmint türleri ve yayılışı. *T Parazitol Derg*, 19: 124-131.
8. French DD, Chapman MR, 1992. Tapeworms of the equine gastrointestinal tract. *Comp Cont Educ Prac Vet*, 14: 655-661.
9. Gül A, Değer S, Ayaz E, 2003. Türkiye'nin farklı illerinde dışkı muayenesine göre tektırnaklılarda bulunan helmint türleri. *Turk J Vet Anim Sci*, 27: 195-199.
10. Merdivenci A, 1965. Türkiye'nin helmintolojik coğrafyası. Unat EK, Yaşarol Ş, Merdivenci A. *Türkiye'nin Parazitolojik Coğrafyası*. İzmir: Ege Üni. Matbaası, s.66.
11. Oytun HŞ, 1961. *Genel Parazitoloji ve Helmintoloji*. Ankara Üniv. Vet Fak Yayın No: 55, Ankara: Ege Matbaası, s. 240.
12. Öge H, 1991. Dışkı bakılarına göre atlarda helmint enfeksiyonlarının genel durumu. Doktora Tezi. A.Ü. Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Parazitoloji Programı, Ankara.
13. Özer E, Küçüklerden N, 1992. Elazığ ve yöresinde tektırnaklılarda bulunan *Eimeria* türleri ve helmintler. *Doğa Tr J Vet Anim Sci*, 17: 217-221.
14. Rommel M, Eckert J, Kutzer E, Körting W, Schnieder T, 2000. *Veterinärmedizinische Parasitologie*. Fifth Edition. Berlin, Wien: Blackwell-Wissenschaftsverlag. s.356-360.
15. Sangioni LA, Vidotto O, Luz Pereira B, Bonezi GL, 2000. Study of the prevalence and characteristics of anatomohistopathological lesions associated with *Anoplocephala perfoliata* (Goeze, 1782) in abated equines from a refrigerated slaughter house in Apucarana-PR. *Brazil J Vet Parasitol*, 9(2): 129-133.
16. Tınar R, Coşkun ŞZ, Aydın L, Çırak VY, Demirel M, 1994. Bursa orijinli atlarda saptanan parazitler. *UÜ Vet Fak Derg*, 13: 11-16.